

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

26. října 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Články 101 a 102 SFEU – Směrnice 2009/72/ES – Články 9, 10, 13 a 14 – Nařízení (ES) č. 714/2009 – Článek 3 – Nařízení (EU) č. 1227/2011 – Článek 2 bod 3 – Nařízení (EU) 2015/1222 – Článek 1 odst. 3 – Certifikace a určení nezávislého provozovatele přenosové soustavy – Omezení počtu držitelů licence k přenosu elektřiny v tuzemsku“

Ve věci C-347/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 3. června 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 21. června 2016, v řízení

Balgarska energijna borsa AD (BEB)

proti

Komisia za energijno i vodno regulirane (KEVR),

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça (zpravodaj), předseda senátu, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Komisi za energijno i vodno regulirane (KEVR) I. Ivanovem, jako zmocněncem,
- za bulharskou vládu E. Petranovou a L. Zaharievou, jako zmocněnkyněmi,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi O. Beynet a P. Mihaylovou, jako zmocněnkyněmi,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: bulharština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu několika ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 55), nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003 (Úř. věst. 2009, L 211, s. 15), nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (Úř. věst. 2011, L 326, s. 1) a nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení (Úř. věst. 2015, L 197, s. 24), jakož i článků 101 a 102 SFEU.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Balgarska energijna bursa AD založenou podle bulharského práva (BEB) a Komisijata za energijno i vodno regulirane (regulační komise pro energii a vodu, Bulharsko) (dále jen „KEVR“) ohledně toho, že zmíněná komise odmítla výše uvedené společnosti udělit licenci k přenosu elektrické energie, ke koordinaci vyrovnávací skupiny a k činnosti nezávislého provozovatele přenosové soustavy.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2009/72

- 3 V bodech 9, 11, 12, 16, 17 a 19 odůvodnění směrnice 2009/72 je uvedeno:
 - „(9) Bez účinného oddělení sítí od výroby a dodávek (dále jen „účinné oddělení“) bude nevyhnutelně existovat riziko diskriminace, a to nejen v souvislosti s provozováním sítě, ale rovněž i s pobídkami pro vertikálně integrované podniky, aby dostatečně investovaly do svých sítí.
- [...]
- (11) Účinné oddělení je možné zajistit odstraněním podnětu pro vertikálně integrované podniky, na jehož základě by tyto společnosti mohl[y] diskriminovat konkurenci, pokud jde o přístup k sítím a investice. Oddělení vlastnictví, které vyžaduje, aby byl vlastník sítě určen jako provozovatel soustavy a aby byl nezávislý na veškerých zájmech v oblasti dodávek a výroby, je jednoznačně účinným a stabilním způsobem, jak vyřešit nevyhnutelný střet zájmů a zajistit bezpečnost dodávek [...].
- (12) Jakýkoli systém oddělení by měl účinně odstranit veškeré střety zájmů mezi výrobcí, dodavateli a provozovateli přenosové soustavy, a vytvořit tak pobídky pro nezbytné investice a zaručit přístup na trh novým subjektům v rámci transparentního a účinného regulačního režimu, přičemž by neměl vytvořit příliš zatěžující regulační režim pro národní regulační orgány.
- [...]
- (16) Zřízení provozovatele soustavy nebo provozovatele přenosové soustavy, kteří by byli nezávislí na zájmech v oblasti dodávek a výroby, by mělo umožnit, aby vertikálně integrované podniky nadále vlastnily majetek tvořící síť, a současně zajistit účinné oddělení zájmů, a to za předpokladu, že by

nezávislý provozovatel soustavy nebo nezávislý provozovatel přenosové soustavy plnil všechny funkce provozovatele soustavy a že by byla zavedena podrobná regulace spolu s rozsáhlým mechanismem regulační kontroly.

- (17) Pokud je ke dni 3. září 2009 podnik vlastníkem přenosovou soustavou součástí vertikálně integrovaného podniku, měla by být proto členským státům poskytnuta možnost volby mezi oddělením vlastnictví a zřízením provozovatele soustavy nebo provozovatele přenosové soustavy, kteří jsou nezávislí na zájmech v oblasti dodávek a výroby.

[...]

- (19) Plnou účinnost řešení spočívajících ve zřízení nezávislého provozovatele soustavy nebo nezávislého provozovatele přenosové soustavy je třeba zajistit prostřednictvím zvláštních doplňujících pravidel. Pravidla týkající se nezávislého provozovatele přenosové soustavy poskytují vhodný předpisový rámec k zajištění spravedlivé hospodářské soutěže, dostatečných investic, přístupu nových účastníků a integrace trhů s elektřinou. Účinné oddělení, jež umožňují ustanovení o nezávislém provozovateli přenosové soustavy, se zakládá na pilíři organizačních opatření a opatření týkajících se správy provozovatelů přenosové soustavy a na pilíři opatření, která se týkají investic, připojení nových výrobních kapacit k síti a integrace trhů prostřednictvím regionální spolupráce. Nezávislost provozovatele přenosové soustavy by měla být rovněž mimo jiné zajištěna prostřednictvím určitých „čekacích“ lhůt, během nichž vertikálně integrovaný podnik nevykonává řízení nebo jinou významnou činnost umožňující přístup k týmž informacím, které lze získat v řídicím postavení [...]

- 4 Článek 2 směrnice 2009/72, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

4. „provozovatelem přenosové soustavy“ fyzická nebo právnická osoba, která odpovídá za provoz, údržbu a v případě potřeby za rozvoj přenosové soustavy v dané oblasti a případně její propojení s jinými soustavami a dále za zabezpečení dlouhodobé schopnosti soustavy uspokojovat přiměřenou poptávku po přenosu elektřiny;

[...]“

- 5 Článek 9 směrnice 2009/72, nadepsaný „Oddělení vlastnictví přenosových soustav a provozovatelů přenosové soustavy“, zní:

„1. Členské státy zajistí, aby ode dne 3. března 2012:

- a) každý podnik, který vlastní přenosovou soustavu, působil jako provozovatel přenosové soustavy;
- b) tatáž osoba nebo tytéž osoby nebyly oprávněny:
- i) přímo nebo nepřímo vykonávat kontrolu nad podnikem vykonávajícím funkci výroby nebo dodávek a přímo nebo nepřímo vykonávat kontrolu nad provozovatelem přenosové soustavy nebo nad přenosovou soustavou nebo uplatňovat ve vztahu k nim jakékoli právo;
 - ii) přímo nebo nepřímo vykonávat kontrolu nad provozovatelem přenosové soustavy nebo nad přenosovou soustavou a přímo nebo nepřímo vykonávat kontrolu nad podnikem vykonávajícím funkci výroby nebo dodávek nebo uplatňovat ve vztahu k němu jakékoli právo;

- c) tatáž osoba nebo tytéž osoby nebyly oprávněny jmenovat členy dozorčí rady provozovatele přenosové soustavy nebo přenosové soustavy, jejich správní rady nebo orgánů, které podnik právně zastupují, a přímo nebo nepřímo vykonávat kontrolu nad podnikem vykonávajícím funkci výroby nebo dodávek nebo uplatňovat ve vztahu k němu jakékoli právo; a
- d) tatáž osoba nebyla oprávněna být členem dozorčí rady, správní rady nebo orgánů, které podnik právně zastupují, a to jak podniku vykonávajícího funkci výroby nebo dodávek, tak provozovatele přenosové soustavy nebo přenosové soustavy.

[...]

8. Pokud ke dni 3. září 2009 příslušná přenosová soustava patří vertikálně integrovanému podniku, mohou se členské státy rozhodnout odstavec 1 nepoužít.

V takovém případě tyto členské státy buď:

- a) určí nezávislého provozovatele soustavy v souladu s článkem 13, nebo
- b) splní ustanovení kapitoly V.

[...]“

- 6 Článek 10 směrnice 2009/72, nadepsaný „Určení a certifikace provozovatelů přenosové soustavy“, stanoví:

„1. Před schválením a určením podniku jako provozovatele přenosové soustavy je tento podnik certifikován postupem podle odstavců 4, 5 a 6 tohoto článku a článku 3 nařízení [...] č. 714/2009.

2. Členské státy schválí a určí jako provozovatele přenosové soustavy podniky, které vlastní přenosovou soustavu a které byly podle níže uvedeného certifikačního postupu certifikovány národním regulačním orgánem jako podniky splňující požadavky článku 9. Určení provozovatelů přenosové soustavy se oznámí Komisi a zveřejní v *Úředním věstníku Evropské unie*.

[...]“

- 7 Článek 13 této směrnice, nadepsaný „Nezávislí provozovatelé soustavy“, v odstavci 1 stanoví:

„Pokud ke dni 3. září 2009 patří příslušná přenosová soustava vertikálně integrovanému podniku, mohou se členské státy rozhodnout nepoužít čl. 9 odst. 1 a určit nezávislého provozovatele soustavy na návrh vlastníka přenosové soustavy. Takové určení podléhá souhlasu Komise.“

- 8 Článek 14 uvedené směrnice, nadepsaný „Oddělení vlastníků přenosové soustavy“, v odstavci 1 stanoví:

„Byl-li určen nezávislý provozovatel soustavy, musí být vlastníkem přenosové soustavy, který je součástí vertikálně integrovaného podniku, nezávislý, přinejmenším pokud jde o jeho právní formu, organizaci a rozhodování, na ostatních činnostech, které nesouvisejí s přenosem.“

- 9 Kapitola V směrnice 2009/72, která obsahuje články 17 až 23, se týká „Nezávisl[ého] provozovatel[e] přenosové soustavy“.

- 10 Článek 47 uvedené směrnice, nadepsaný „Podávání zpráv“, v odstavci 3 stanoví:

„Do dne 3. března 2013 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě jako součást obecného přezkumu podrobnou zvláštní zprávu, ve které uvede, v jakém rozsahu byly požadavky na oddělení podle kapitoly V úspěšné a zajistily plnou a skutečnou nezávislost provozovatelů přenosové soustavy, přičemž jako srovnávací kritérium použije skutečné a účinné oddělení.“

Narřízení č. 714/2009

- 11 Článek 3 nařízení č. 714/2009, nadepsaný „Certifikace provozovatelů přenosových soustav“, zní:

„1. Komise přezkoumá oznámení o certifikaci provozovatele přenosové soustavy, jak je stanoveno v čl. 10 odst. 6 směrnice 2009/72[...], ihned po jeho obdržení. Do dvou měsíců od obdržení oznámení Komise sdělí stanovisko příslušnému národnímu regulačnímu orgánu, pokud jde o slučitelnost s čl. 10 odst. 2 nebo článkem 11 a s článkem 9 směrnice 2009/72[...].

Během přípravy stanoviska uvedeného v prvním pododstavci může Komise požádat agenturu o stanovisko k rozhodnutí národního regulačního orgánu. V takovém případě se dvouměsíční lhůta uvedená v prvním pododstavci prodlužuje o další dva měsíce.

Pokud Komise nevydá stanovisko ve lhůtách uvedených v prvním a druhém pododstavci, má se za to, že proti rozhodnutí regulačního orgánu nevznesla námitky.

2. Do dvou měsíců od obdržení stanoviska Komise přijme národní regulační orgán konečné rozhodnutí týkající se certifikace provozovatele přenosové soustavy, přičemž v nejvyšší možné míře zohlední toto stanovisko. Rozhodnutí regulačního orgánu a stanovisko Komise se zveřejní společně.

[...]

Narřízení č. 1227/2011

- 12 V bodě 3 odůvodnění nařízení č. 1227/2011 je uvedeno:

„Evropský výbor regulátorů trhů s cennými papíry a Skupina evropských regulačních orgánů pro elektroenergetiku a plynárenství v poskytnuté radě potvrdily, že v rámci stávajících právních předpisů nelze náležitě řešit otázky integrity trhu na trzích s elektřinou a zemním plynem a doporučily, aby bylo zváženo zavedení vhodného legislativního rámce přizpůsobeného potřebám odvětví energetiky, který zamezí zneužívání trhu a zohlední specifické podmínky odvětví, které nejsou upraveny jinými směrnici a nařízeními.“

- 13 Článek 2 nařízení č. 1227/2011, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se použijí tyto definice:

[...]

3) „Snahou manipulovat s trhem“ se rozumí:

- a) provedení jakékoliv transakce, vydání jakéhokoliv příkazu k obchodování nebo jakékoli jiné jednání týkající se velkoobchodního energetického produktu, pokud jsou činěny s úmyslem:
 - i) vydat nesprávné nebo zavádějící signály, pokud jde o nabídku velkoobchodních energetických produktů, poptávku po nich nebo jejich cenu,

- ii) zaručit cenu jednoho nebo několika velkoobchodních energetických produktů na uměle vytvořené úrovni, pokud osoba, která transakci provedla nebo vydala příkaz k obchodování, neprokáže, že její důvody pro takové jednání jsou legitimní a že tato transakce nebo tento příkaz k obchodování je v souladu s uznávanými tržními postupy na dotčených velkoobchodních trzích s energií, nebo
- iii) využít smyšlených prostředků nebo jakékoli jiné formy klamání nebo lsti, které vydávají nebo jsou způsobilé vydávat nesprávné nebo zavádějící signály, pokud jde o nabídku velkoobchodních energetických produktů, poptávku po nich nebo jejich cenu,

nebo

- b) šíření informací prostřednictvím sdělovacích prostředků, včetně internetu, nebo jakýmkoli jinými prostředky s úmyslem vydat nesprávné nebo zavádějící signály, pokud jde o nabídku velkoobchodních energetických produktů, poptávku po nich nebo jejich cenu.

[...]"

Nariadení 2015/1222

- 14 Článek 1 nařízení 2015/1222, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, v odstavci 3 stanoví:

„V členských státech, v nichž působí více než jeden provozovatel přenosové soustavy, se toto nařízení vztahuje na všechny provozovatele přenosových soustav v rámci daného členského státu. Pokud provozovatel přenosové soustavy nemá funkci, která je relevantní pro plnění jedné nebo více povinností podle tohoto nařízení, mohou členské státy stanovit, aby odpovědnost za plnění těchto povinností byla svěřena jednomu nebo několika různým konkrétním provozovatelům přenosových soustav.“

Bulharské právo

- 15 Podle čl. 21 odst. 1 bodu 1 Zakona za Energetikata (zákon o energii, dále jen „ZE“) KEVR uděluje licence k přenosu elektrické energie.
- 16 Podle čl. 21 odst. 1 bodu 27 ZE KEVR certifikuje provozovatele přenosových soustav, pokud jde o dodržování požadavků nezávislosti, dohlíží nad tím, zda tyto požadavky dodržují, a zasílá Evropské komisi příslušná oznámení.
- 17 Podle čl. 39 odst. 1 bodu 2 ZE lze činnost spočívající v přenosu elektrické energie provádět pouze na základě licence.
- 18 Podle čl. 43 odst. 1 bodu 1 ZE se v tuzemsku k přenosu elektrické energie uděluje pouze jedna licence.
- 19 V osmé kapitole „a“ ZE jsou upravena pravidla certifikace provozovatelů přenosových soustav a pravidla týkající se investic.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 20 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že společnost BEB dne 27. prosince 2013 podala KEVR žádost o udělení licence k „přenosu elektrické energie, ke koordinaci bilanční skupiny a k činnosti nezávislého provozovatele přenosové soustavy“.

- 21 Vzhledem k tomu, že o této žádosti bylo rozhodnuto implicitním zamítavým rozhodnutím, společnost BEB podala dne 24. dubna 2014 u Varchoveného administrativního sadu (Nejvyšší správní soud, Bulharsko) žalobu znějící na zrušení tohoto rozhodnutí.
- 22 Rozsudkem ze dne 9. června 2015 Varchoven administrativen sad (Nejvyšší správní soud) uvedené rozhodnutí zrušil, jelikož nebylo v souladu s požadavky odůvodnění.
- 23 KEVR na základě tohoto rozsudku rozhodnutím ze dne 6. října 2015 žádost podanou společností BEB dne 27. prosince 2013 v plném rozsahu odmítla jako nepřipustnou.
- 24 KEVR v podstatě konstatovala, že podle čl. 43 odst. 1 bodu 1 ZE lze k přenosu elektrické energie udělit v Bulharsku pouze jednu licenci. Rozhodnutím ze dne 18. prosince 2013 přitom KEVR takovou licenci udělila společnosti Elektroenergien sistemen operator EAD (dále jen „společnost ESO“) na dobu 35 let. Co se týče činnosti spočívající v koordinaci bilanční skupiny, KEVR zdůraznila, že předpokladem práv a povinností souvisejících s touto činností je přenos elektrické energie. Pokud jde nakonec o činnost nezávislého provozovatele přenosové soustavy, KEVR poznamenala, že pro účely této činnosti lze certifikovat a určit pouze provozovatele přenosové soustavy, v daném případě společnost ESO.
- 25 Společnost BEB podala proti rozhodnutí KEVR ze dne 6. října 2015 žalobu u předkládajícího soudu.
- 26 Předkládající soud se v podstatě táže na to, zda jsou v Bulharsku respektovány některé podmínky stanovené v čl. 9 odst. 1 směrnice 2009/72 a zda je omezení počtu držitelů licence k přenosu elektřiny na daném území slučitelné s cílem Evropské unie, kterým je rozvoj konkurenceschopného evropského trhu s energií.
- 27 Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- 1) Umožňuje čl. 9 odst. 1 písm. b) body i) a ii) [směrnice 2009/72], aby byla tatáž osoba jediným akcionářem nezávislého provozovatele přenosové soustavy a zároveň společnosti, jejíž hlavní činnost spočívá ve výrobě a přenosu elektřiny?
 - 2) Umožňuje čl. 9 odst. 1 písm. b) body i) a ii) [směrnice 2009/72], aby tatáž osoba vykonávala přímou nebo nepřímou kontrolu nad nezávislým provozovatelem přenosové soustavy a zároveň nad podnikem pro výrobu a dodávky elektřiny?
 - 3) Umožňuje čl. 9 odst. 1 písm. c) a d) [směrnice 2009/72], aby tatáž osoba jmenovala členy dozorčí rady nezávislého provozovatele přenosové soustavy (který zase jmenuje členy své správní rady) a zároveň členy správní rady podniku pro výrobu a dodávky elektřiny?
 - 4) Umožňují [směrnice 2009/72], [nařízení č. 714/2009], [nařízení č. 1227/2011] a [nařízení 2015/1222] omezení počtu držitelů licence k přenosu elektřiny na daném území?
 - 5) Je třeba mít v případě kladné odpovědi na předchozí otázky a za situace, kdy byla pro území Bulharska udělena na základě čl. 43 odst. 1 bodu 1 [ZE] pouze jedna licence, za to, že došlo ke střetu zájmů ve smyslu bodu 12 odůvodnění směrnice [2009/72]?
 - 6) Je třeba za situace, kdy se v tuzemsku uděluje k přenosu elektřiny pouze jedna licence, konstatovat, že vnitrostátní ustanovení čl. 43 odst. 1 bodu 1 [ZE] omezuje hospodářskou soutěž ve smyslu článků 101 a 102 SFEU?

K předběžným otázkám

K první až třetí a páté otázce

- 28 V rámci první až třetí a páté předběžné otázky, které je třeba posoudit společně, předkládající soud v podstatě žádá o výklad čl. 9 odst. 1 písm. b) až d) směrnice 2009/72 ve spojení s bodem 12 odůvodnění této směrnice.
- 29 Z předkládacího rozhodnutí plyne, že tyto otázky v podstatě vycházejí z pochyb předkládajícího soudu o tom, zda byly certifikace a určení společnosti ESO jakožto nezávislého provozovatele přenosové soustavy v Bulharsku v souladu s požadavky stanovenými ve zmíněných ustanoveních.
- 30 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy stanovené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva, je tudíž Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 22. září 2016, Microsoft Mobile Sales International a další, C-110/15, EU:C:2016:717, bod 18).
- 31 Domněnka relevance, která se váže k předběžným otázkám položeným vnitrostátními soudy, může být vyvrácena jen výjimečně, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými a právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 17. prosince 2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, bod 34). Cílem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce totiž není dosáhnout zformulování konzultativního stanoviska k obecným nebo hypotetickým otázkám, nýbrž je vedena skutečnou potřebou účinně vyřešit spor týkající se unijního práva (rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, bod 56).
- 32 Z informací, které má Soudní dvůr k dispozici, včetně odpovědi předkládajícího soudu na žádost Soudního dvora o informace, v projednávaném případě jednoznačně vyplývá, že za účelem oddělení provozu přenosové soustavy a výroby a dodávek elektřiny byl v Bulharsku zřízen nezávislý provozovatel přenosové soustavy.
- 33 Právo členských států rozhodnout se pro zřízení takového nezávislého provozovatele přenosové soustavy je stanoveno v čl. 9 odst. 8 písm. b) směrnice 2009/72. Podle tohoto ustanovení platí, že pokud ke dni 3. září 2009 patří příslušná přenosová soustava vertikálně integrovanému podniku, může se členský stát rozhodnout nepoužít čl. 9 odst. 1 této směrnice týkající se oddělení vlastnictví. V důsledku takové volby má dotčený členský stát povinnost splnit požadavky stanovené v kapitole V uvedené směrnice, která obsahuje články 17 až 23 týkající se nezávislého provozovatele přenosové soustavy.
- 34 S ohledem na pochybnosti předkládajícího soudu o nezávislosti společnosti ESO je třeba uvést, že z bodů 16, 17 a 19 odůvodnění směrnice 2009/72 a z čl. 47 odst. 3 této směrnice vyplývá, že požadavky na oddělení podle kapitoly V této směrnice mají zajistit plnou a skutečnou nezávislost provozovatelů přenosové soustavy na výrobě a dodávkách.
- 35 Při certifikaci a určení společnosti ESO jako nezávislého provozovatele přenosové soustavy v Bulharsku tudíž v projednávaném případě musely být dodrženy požadavky stanovené v člincích 17 až 23 směrnice 2009/72, a nikoliv požadavky uvedené v čl. 9 odst. 1 písm. b) až d) této směrnice.

- 36 Za těchto podmínek je zjevné, že otázky položené Soudnímu dvoru, které souvisejí s výkladem čl. 9 odst. 1 písm. b) až d) směrnice 2009/72 ve spojení s bodem 12 odůvodnění této směrnice, jsou pro řešení sporu v původním řízení irelevantní.
- 37 Z výše uvedeného vyplývá, že první až třetí a pátá předběžná otázka jsou nepřípustné.

Ke čtvrté otázce

- 38 Předkládající soud se v rámci čtvrté předběžné otázky táže, zda směrnice 2009/72, nařízení č. 714/2009, nařízení č. 1227/2011 a nařízení 2015/1222 umožňují členskému státu omezit počet držitelů licence k přenosu elektřiny na daném území.
- 39 V odpovědi na žádost Soudního dvora o informace předkládající soud upřesnil, že se tato otázka konkrétně týká článků 9, 10, 13 a 14 směrnice 2009/72, článku 3 nařízení č. 714/2009, čl. 2 bodu 3 nařízení č. 1227/2011 ve spojení s bodem 3 odůvodnění tohoto nařízení a čl. 1 odst. 3 nařízení 2015/1222.
- 40 Co se předně týče článků 13 a 14 směrnice 2009/72, tato ustanovení se týkají situace, kdy příslušná přenosová soustava patřila ke dni 3. září 2009 vertikálně integrovanému podniku a dotčený členský stát se rozhodl, že na základě čl. 9 odst. 8 písm. a) této směrnice určí nezávislého provozovatele soustavy.
- 41 Jak přitom vyplývá z bodů 32 a 33 tohoto rozsudku, k oddělení provozu přenosové soustavy a výroby a dodávek elektřiny došlo v Bulharsku tím způsobem, že byl zvolen alternativní způsob upravený v čl. 9 odst. 8 písm. b) směrnice 2009/72 spočívající ve zřízení nezávislého provozovatele přenosové soustavy.
- 42 Pokud jde o čl. 2 bod 3 nařízení č. 1227/2011 ve spojení s bodem 3 odůvodnění tohoto nařízení, uvedené ustanovení definuje „snahu manipulovat s trhem“; z informací uvedených v předkládacím rozhodnutí ovšem nelze dovodit, že by předkládající soud v rámci věci v původním řízení řešil takový případ.
- 43 Pokud jde dále o články 9 a 10 směrnice 2009/72, jakož i článek 3 nařízení č. 714/2009, je třeba poznamenat, že tato ustanovení, která se týkají oddělení vlastnictví přenosových soustav od provozovatelů přenosové soustavy, jakož i certifikace a určení těchto provozovatelů, neobsahují žádné pravidlo týkající se udělování licencí k přenosu elektřiny na území členských států.
- 44 Je pravda, že s ohledem na úvahy uvedené v bodě 24 tohoto rozsudku vše nasvědčuje tomu, že podle předmětného bulharského právního předpisu lze v Bulharsku jako provozovatele přenosové soustavy certifikovat a určit pouze toho, kdo je držitelem jediné licence k přenosu elektřiny.
- 45 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 10 odst. 2 směrnice 2009/72 stanoví, že členské státy schválí a určí jako provozovatele přenosové soustavy podniky, které vlastní přenosovou soustavu a byly certifikovány národním regulačním orgánem jako podniky splňující požadavky článku 9 této směrnice.
- 46 Jak totiž vyplývá z bodu 11 odůvodnění uvedené směrnice, oddělení vlastnictví vyžaduje, aby byl vlastník sítě určen jako provozovatel soustavy a aby byl nezávislý na veškerých zájmech v oblasti dodávek a výroby.
- 47 V projednávaném případě ovšem z informací poskytnutých Soudnímu dvoru vyplývá, že v Bulharsku existuje pouze jedna přenosová soustava a že se tato soustava, která ke dni 3. září 2009 patřila vertikálně integrovanému podniku Nacionalna električka kompanija, následně stala vlastnictvím společnosti ESO.

- 48 S ohledem na informace, které má Soudní dvůr k dispozici, tedy nic nenasvědčuje tomu, že žádost společnosti BEB dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti čl. 10 odst. 2 směrnice 2009/72 týkajícího se certifikace a určení podniků, které vlastní přenosovou soustavu, za provozovatele přenosové soustavy.
- 49 Co se týče čl. 1 odst. 3 nařízení 2015/1222, v tomto ustanovení je pouze v obecné rovině poukázáno na případ, kdy v členském státě působí několik provozovatelů přenosové soustavy.
- 50 S ohledem na výše uvedené je třeba na čtvrtou předběžnou otázku odpovědět tak, že články 9, 10, 13 a 14 směrnice 2009/72, článek 3 nařízení č. 714/2009, čl. 2 bod 3 nařízení č. 1227/2011 ve spojení s bodem 3 odůvodnění tohoto nařízení, ani čl. 1 odst. 3 nařízení 2015/1222 za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, nebrání vnitrostátnímu právnímu předpisu, který omezuje počet držitelů licence k přenosu elektriny na daném území.

K šesté otázce

- 51 Podstatou šesté předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda právní předpis členského státu, podle kterého se k přenosu elektriny v tuzemsku uděluje pouze jedna licence, omezuje hospodářskou soutěž ve smyslu článků 101 a 102 SFEU.
- 52 I když je v tomto ohledu pravda, že se články 101 a 102 SFEU týkají pouze jednání podniků a nevztahují se na právní či správní předpisy vydané členskými státy, nic to nemění na skutečnosti, že tyto články ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU, který zavádí povinnost spolupráce, ukládají členským státům, aby nepřijímaly nebo nezachovávaly v platnosti opatření – byť by se jednalo o právní či správní předpisy – která mohou zmařit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže uplatnitelných na podniky (rozsudek ze dne 8. prosince 2016, Eurosaneamientos a další, C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 34).
- 53 Nadto je třeba konstatovat, že článek 101 SFEU a čl. 4 odst. 3 SEU jsou porušeny, jestliže členský stát nařídí nebo podpoří uzavírání kartelových dohod v rozporu s článkem 101 SFEU nebo posílí účinky takových dohod anebo zbaví vlastní právní úpravu jejího státního charakteru tím, že přenesse odpovědnost za přijetí intervenčních rozhodnutí hospodářského významu na soukromé hospodářské subjekty (rozsudek ze dne 8. prosince 2016, Eurosaneamientos a další, C-532/15 a C-538/15, EU:C:2016:932, bod 35).
- 54 Z judikatury Soudního dvora kromě toho vyplývá, že členský stát porušuje zákazy stanovené článkem 102 SFEU a čl. 106 odst. 1 SFEU, pokud je podnik, jemuž tento stát přiznává zvláštní nebo výlučná práva, doveden v důsledku pouhého výkonu přiznaných práv ke zneužití svého dominantního postavení nebo mohou-li tato práva vytvářet situaci, ve které je tento podnik doveden ke zneužití dominantního postavení. Pouhá skutečnost vytvoření dominantního postavení přiznáním zvláštních nebo výlučných práv ve smyslu čl. 106 odst. 1 SFEU naproti tomu jako taková s článkem 102 SFEU neslučitelná není (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. července 2015, Gullotta a Farmacia di Gullotta Davide & C., C-497/12, EU:C:2015:436, bod 23).
- 55 V souladu s judikaturou Soudního dvora, podle níž platí, že je na Soudním dvoru, aby případně přeformuloval otázky, které jsou mu položeny, aby poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout o sporu, jenž mu byl předložen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. září 2013, Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, bod 42), je třeba v této souvislosti vykládat šestou předběžnou otázku v tom smyslu, že se týká článků 101 a 102 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU a čl. 106 odst. 1 SFEU.

- 56 Potřeba dospět k výkladu unijního práva, který by byl užitečný pro vnitrostátní soud, ovšem vyžaduje, aby tento soud vymezil skutkový a právní rámec, ze kterého vychází otázky, které pokládá, nebo aby alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na kterých jsou tyto otázky založeny (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken, C-514/12, EU:C:2013:799, bod 17). V rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU je totiž Soudní dvůr oprávněn rozhodovat o výkladu unijních předpisů pouze na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Nordecon a Ramboll Eesti, C-561/12, EU:C:2013:793, bod 28).
- 57 Tento požadavek upřesnění platí podle judikatury Soudního dvora především v oblasti hospodářské soutěže, jež se vyznačuje komplexními skutkovými a právními situacemi (usnesení ze dne 16. července 2015, Striani a další, C-299/15, nezveřejněné, EU:C:2015:519, bod 25).
- 58 Je třeba zdůraznit, že informace poskytnuté v předkládacích rozhodnutích nemají pouze umožnit Soudnímu dvoru, aby podal užitečné odpovědi, ale mají rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným možnost předložit svá vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie (rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, bod 85).
- 59 Požadavky na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou výslovně uvedeny v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, který má předkládající soud v rámci spolupráce zavedené článkem 267 SFEU znát a který je povinen náležitě dodržovat (rozsudek ze dne 5. července 2016, Oğhanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 19).
- 60 V projednávaném případě je přitom třeba konstatovat, že v předkládacím rozhodnutí, ve kterém je v podstatě poukázáno pouze na potřebu rozvoje konkurenceschopného evropského trhu s energií, není nikterak vysvětleno, proč má předkládající soud za to, že právní předpis dotčený ve věci v původním řízení může porušovat články 101 a 102 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU a čl. 106 odst. 1 SFEU.
- 61 Vzhledem k tomu, že za těchto podmínek Soudní dvůr nemá k dispozici poznatky nezbytné pro užitečnou odpověď na šestou otázku, je třeba konstatovat, že je tato otázka nepřijatelná.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Články 9, 10, 13 a 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES, článek 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003, čl. 2 bod 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií ve spojení s bodem 3 odůvodnění tohoto nařízení, ani čl. 1 odst. 3 nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení, za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, nebrání vnitrostátnímu právnímu předpisu, který omezuje počet držitelů licence k přenosu elektřiny na daném území.

Podpisy.

